

ויזרע יצחק

שנה יב'

פורים
יד' אדר תש"ף

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"
ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

"מסנכנס חדר מרזין
בשמחה" (תענית כט.)

הגגים לפורים

"שבע ועשרים ומאה מדינה" (מגילה א' א)

"רבי עקיבא היה יושב ודורש ונתנמנמו התלמידים, בעא לערערה יתהון, אמר: מה זכתה אסתר למלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה? אלא, כך אמר הקב"ה: תבוא אסתר, בתה של שרה, שחיתה שבע ועשרים ומאה שנה, ותמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה" (מדרש)

לכאורה, לפי המדרש, היה ראוי שאחשוורוש ימלוך על אותן מאה עשרים ושבע מדינות רק לאחר שנשא את אסתר, מדוע הוא זכה לכך קודם שנשא את אסתר? מתרץ רבי יהונתן אייבשיץ, שבאותם הימים כל היהודים חיו באותן מאה עשרים ושבע מדינות שהיו תחת שלטונו של אחשוורוש, אחרת מה היתה התועלת בגזירת המן? שהרי רצה המן, בגזרתו, לאבד את כל היהודים שבעולם, ואם היו יהודים במדינות אחרות, הם היו מחדשים את האומה היהודית וממשיכים את השלשלת, אלא בודאי שכל היהודים התגוררו במדינות שתחת שלטון אחשוורוש.

כאשר שלח אחשוורוש את האגרות הראשונות, שבהן ציוה "להיות כל איש שורר בביתו", הבינו כולם שאחשוורוש שוטה, כפי שאמרו חז"ל "אמר רבא: אלמלא אגרות הראשונות, לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט. אמרי: מאי האי דשדיר לן 'להיות כל איש שרר בביתו'? פשיטא, אפילו קרחה בביתה פרדשכא ליהוי" (מגילה יב:) [אמרו: מה טיבה של פקודה זו? אפילו האדם הפחות ביותר, בביתו הוא פקיד ונגיד]. וכיון שראו באגרות הראשונות שאחשוורוש הוא שוטה גדול, הם לא האמינו גם לאגרות השניות.

לפי זה, מובן מדוע מלך אחשוורוש על מאה עשרים ושבע מדינות טרם שנשא את אסתר, כי אם היה מולך על פחות מכך, הרי שהאגרות הראשונות היו מגיעות רק לאותן מדינות, אבל אחר כך, במאגרות השניות, ששלח לאחר שנשא את אסתר וכבר שלט על מאה עשרים ושבע מדינות הרי שעבור המדינות שנוספו האגרות השניות יהיו בשבילם הראשונות, דבר שהיה מכניס את היהודים שבאותן המדינות לסכנה של ממש. על מנת למנוע את הסכנה הזו, המליך הקב"ה את אחשוורוש כבר בתחילת מלכותו על מאה עשרים ושבע המדינות כדי שבכל המדינות שחיים בהן יהודים, יקבלו את האגרות הראשונות, וכך הם לא ימהרו להשמיד את היהודים מיד כאשר יקבלו את האגרות השניות.

"מרדכי בן יאיר בן שבעי בן קיש איש ימיני" (מגילה ב' ה')

מדוע מייחסים במגילה את מרדכי שמעי וקיש הלא בין יאיר לבין שמעי היו הרבה דורות, כמו כן בין שמעי לבין קיש? אלא מובא ב"מגילת סתרים" שהמגילה מציינת את מרדכי שהיה מזרעו של שמעי שעל ידי זה נבין מדוע דוד לא הרג את שמעי שחרף וגידף אותו, כי דוד לא רצה למנוע את לידת בניו של שמעי שמהם יצא מרדכי לכן הוא אמר לאבישי בן צרויה: האם "היום יומת איש מישראל"? כלומר האם יתכן שאנו נגרום לכן שיומת זה שעתיד להיאמר עליו "איש", "איש ימיני"? גם הייחוס של מרדכי במגילה לקיש הוא משום שמרדכי כיפר על החטא של שאול בן קיש, על שהשאיר את אגג מלך עמלק בחיים, בעצם זה שמרדכי גרם להריגתו של המן שמזרעו של עמלק.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

פרלה לוטאט בת סימונה ז"ל נלב"ע כב' מרחשון תש"ף

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל

יצחק בנימין בר שורין ז"ל

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג

נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

תנצב"ה

"ויספר הבן לורש אשתו ולכל אוהביו את כל אשר קרהו" (מגילה ו' יג)

וכי מדוע היה צריך המן לספר את אשר קרהו? הלא הכל נעשה לאור יום ובפומבי כך שכולם ראו וכולם שמעו את אשר קרהו, מה חידוש להם המן בסיפורו זה? מבאר רבינו יוסף חיים במשל לאדם שראה אבן יקרה מאוד שתלויה בכתרו של המלך, הוא כל כך חמד את האבן עד שהחליט לגנוב אותה באישון לילה למרות שידע שהדבר יהיה קשה ביותר כיון שארמון המלך מוקף שומרים. האיש הביא עצמו לסכנה גדולה, בתאוותו כי גברה, ועבר דרך הגגות עד שהגיע לחדר המלך. שם ניתק את האבן היקרה מהכתר של המלך ויצא כשהוא נושא את האבן בחיקו. והנה בדרכו לביתו, כאשר האבן בידו והוא משתעשע ביופיה פתאום הגיח מאחוריו שונאו המושבע מאחוריו וחסף מידו את האבן היקרה. מרוב צער הגנב התעלף. וכשהגיע לביתו וסיפר לאשתו את אשר קרה הוא הוסיף ואמר: אם האבן היתה מגיעה לידי וללא סכנה והיתה נופלת לים לא הייתי מצטער כל כך, אך צערי הוא גדול כיון שסיכנתי את עצמי כדי להשיג את האבן, וגם כאשר איבדתי את האבן היה זה לטובת שונאי. כך גם הנמשל, כאשר אחשוורוש מתייעץ עם המן "מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו", חשב המן שהמלך מתכוון אליו והתעוררה בו התאוה ללבוש את בגדי המלכות ולרכב על סוס המלך, ואף על פי שהמן הבין שאם יבקש זאת, יש מצב שהמלך יכעס עליו על שנתן עיניו בדבר הנוגע לחוקי המלכות ואפשר גם שהמלך יהרוג אותו, על כל זאת, מרוב תאוותו וחדדתו המן סיכן את עצמו וביקש זאת, אלא שבסוף התברר שהוא בקש זאת עבור מרדכי שהיה שונאו. פרטים אלו מהמקרה לא היו ידועים "לורש אשתו ולכל אוהביו". הם חשבו שהמלך הוא זה שקבע לעשות כן למרדכי, וזה החידוש אשר סיפר המן לחכמיו וזרש אשתו, "אני הוא זה שקנה ובישל ויצק לתוך הקערה ובא מרדכי וחסף אותה מידי".

"אם מורע היהודים מרדכי אשר הזוילות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו" (מגילה ו' יד)
 לכאורה המן מכנס את אוהביו וזרש אשתו על מנת שיעוצו לו עצה טובה כיצד להתגבר על מרדכי ומה שבפועל הם מיעצים לו עצה הפוכה: "אשר החילות לנפול לפניו לא תוכל לו, כי נפול תפול לפניו", כלומר היכנע לפניו, הכיצד? מתרץ ה"נודע ביהודה" שאוהביו וזרש אשתו הסבירו להמן שבגישה זאת של רוע ורשעות הוא לא יוכל להשיג עוד דבר ממרדכי, כיון "אשר החילות לנפול לפניו", אם כך דע לך, "לא תוכל לו" לכן העצה היעוצה לך, "אם מורע היהודים מרדכי", אם מרדכי הזה הוא יהודי, הרי שעדיין יש עצה ותקווה, והיא: "כי נפול תפול לפניו", כדי שהוא ימחל ויסלח לך. שאם הוא יהודי הרי שבוודאי הוא בעל רחמים, וירחם עליך.

"ואילו לעבדים ולשפוחות נמכרו הזורשתי" (מגילה ו' ד)

מה כוונת אסתר באמירה זו, מבאר הגרי"ז מבריסק, שבגדר הגזירה של המן נאמר במפורש שאסור לגויים לקנות יהודים כעבדים על מנת להצילם בצורה זו מהגזירה של "להשמיד להרוג ולאבד". דבר זה מבואר בתרגום שני (ד' ב) שאיש ישראל היה הולך לאיש נכרי ואומר לו: 'מבקש אני ממך להיותנו אני ובני ואשתי לך לעבדים רק ניצול מן המות הזאת'. והיה אומר לו האיש הנכרי לאיש ישראל: 'לא ראית מה שכתב המלך אחשוורוש בדתו הנתונה כי איש נכרי אשר ימצא אצלו איש יהודי יהרג כמותו', בכך התקיימה הקללה: "והתמכרתם שם לאויביך לעבדים ולשפחות ואין קונה" (דברים כה' סח). זוהי כוונת אסתר בדבריה, שנעלו בפניהם את האפשרות להינצל גם על ידי מכירת עצמם לעבדים ולשפחות.

"ובשלחו מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים" (אסתר ט' כב)

רשות וזכות ליהודים לבזו את שונאיהם, אבל בפועל, שום איש ישראל לא השתמש בזכות הזו, אלא, ככתוב במגילה "ובביזה לא שלחו את ידם", היה זה ניסיון גדול לעני ישראל להפסיד את ההזדמנות להתעשר. לכן תיקנו להם חז"ל בפורים את מצוות "מתנות לאביונים".

"ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מוזשבתו הרעה" (מגילה ט' כה)

אומר רבי שלמה מראדומסק ב"תפארת שלמה" שיש בפסוק רמז לעצה הנכונה, הכתובה בספרים, כיצד להינצל ממחשבות זרות בשעת התפלה, וזה על ידי שיכין האדם את עצמו לפני התפלה על ידי לימוד תורה, וכך זה רמזו: "ובבואה לפני המלך", בבוא האדם לעמוד בתפלה לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, "אמר עם הספר" כיון שלמד בספר, "ישוב מחשבתו הרעה" יתבטלו כל המחשבות הזרות בשעת התפלה, ותפלתו תהיה זכה וברורה.

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם:

אליהו בן חמו בר אסתר, סעדיה בן חמו בר אסתר, יוסף בנימין בר הביבה, אריק שלום בר גורג'יה.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

**גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק"
 חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו
 מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 21:30-30:20
 לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315**